

УДК 008. 640.4 (477)

Цитування:

Даниленко О. В. Соціокультурна складова сервісу готельно-ресторанних комплексів як предмет наукового інтересу українських дослідників. *Культура і сучасність : альманах*. 2021. № 1. С. 24-29.

Danylenko O. (2021). Socio-cultural component of hotel and restaurant complexes as a subject of scientific interest Ukrainian researchers. *Kultura i suchasnist : almanakh*, 1, 24-29 [in Ukrainian].

*Даниленко Ольга Вікторівна,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри
готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Київського національного університету
культури і мистецтва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9245-2957>
olyadanilenko90@gmail.com*

СОЦІОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА СЕРВІСУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСІВ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ІНТЕРЕСУ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ

Мета статті – систематизувати наукові здобутки українських дослідників у сфері діяльності сучасних готельно-ресторанних комплексів з акцентуацією уваги на соціокультурній складовій їхнього сервісу. **Методологія дослідження** ґрунтується на загальнонаукових методах (аналізу, синтезу, узагальнення) та принципах об'єктивного аналізу фактів і достовірності. Контент-аналіз наукової літератури дав змогу вирішити основне дослідницьке завдання. Структурно-системний метод – систематизувати здобуті результати. Міждисциплінарність наукової методології спонукала до використання методів, інтегрованих з низки дисциплін – економіки, культурології, мистецтвознавства а ін. **Наукова новизна полягає** у виявленні, аналізі та систематизації дисертаційних досліджень українських науковців у сфері діяльності сучасних готельно-ресторанних комплексів з акцентуацією уваги на культурно-дозвіллевій та рекреаційно-релаксаційній складовій їхнього сервісу. **Висновки.** В українській науці спроби дослідження культурно-дозвіллевій і рекреаційно-релаксаційної складовій сервісу готельно-ресторанних комплексів втілені лише в окремих публікаціях. Водночас у науці лише утверджується комплексне поняття «готельно-ресторанний» комплекс. Діяльність останніх як осередків культури і дозвілля залишається на маргінесі сучасного дослідницького інтересу. Як важлива складова сучасного сервісу соціокультурна діяльність зазвичай зводиться до матеріально-технічних і галузево-виробничих моментів. Проте культурно-дозвіллева і рекреаційна складова діяльності сучасних комплексів впливає на трансформацію традиційного підґрунтя всього життя суспільства, що свідчить про його орієнтацію на задоволення потреб і інтересів людини, що найбільшою мірою характеризує його відповідність вимогам часу, орієнтованим на гуманізацію всіх реалій життєдіяльності.

Ключові слова: готельно-ресторанний комплекс, сервіс, культурно-дозвіллева діяльність, дисертаційні дослідження, українська наука, культурологія.

Danylenko Olga, candidate of Art Studies, Senior Lecturer, Hotel, Restaurant and Tourist Business Department, Kyiv National University of Culture and Arts

Socio-cultural component of hotel and restaurant complexes as a subject of scientific interest Ukrainian researchers

The purpose of the article is to systematize the scientific achievements of Ukrainian researchers in the field of modern hotel and restaurant complexes with an emphasis on the socio-cultural component of their service. **The methodology** is based on general scientific methods (analysis, synthesis, generalization) and the principles of objective analysis of facts and reliability. Content analysis of the scientific literature made it possible to solve the main research problem. Structural-system method - to systematize the obtained results. The interdisciplinary of scientific methodology has prompted the use of methods integrated from a number of disciplines - economics, culturology, art history, and others. **The scientific novelty** lies in the identification, analysis and systematization of dissertation research of Ukrainian scientists in the field of modern hotel and restaurant complexes with an emphasis on cultural and leisure and recreational and relaxation component of their service. **Conclusions.** In Ukrainian science, attempts to study the cultural and leisure and recreational and relaxation component of the service of hotel and restaurant complexes are embodied only in some publications. At the same time, science only affirms the complex concept of "hotel and restaurant" complex. The activities of the latter, as centers of culture and leisure, remain on the margins of modern research

interest. As an important component of modern service, socio-cultural activities are usually reduced to logistical and sectorial production aspects. However, the cultural and leisure and recreational component of modern complexes affects the transformation of the traditional basis of society, which indicates its focus on meeting the needs and interests of man, which best characterizes its compliance with the requirements of the time, focused on humanizing all realities of life.

Key words: hotel and restaurant complex, service, cultural and leisure activities, dissertation research, Ukrainian science, culturology.

Актуальність теми дослідження. Розширення вимог до сервісу та послуг, які надають сучасні готелі й ресторани, спровокувало і підвищення наукового інтересу до їхньої культурно-дозвіллевої і рекреаційно-релаксаційної діяльності.

Останнім часом з'являється дедалі більше праць українських науковців, зокрема культурологічних і мистецтвознавчих, які висвітлюють різні аспекти, пов'язані з забезпеченням культурних, психоемоційних та релаксаційних потреб відвідувачів готелів та ресторанів. Вони зазвичай зумовлені вирішенням проблеми відновлення фізіологічних сил людини, що пов'язують з її діяльністю у позаробочий час – дозвіллям та відпочинком. Недарма в сучасній науці утверджується поняття культурно-реакційної діяльності та відповідних практик.

Крім того, у суспільному середовищі та науковому дискурсі утверджується поняття «готельно-ресторанний комплекс». Бурхливий розвиток туризму, потреба людини не лише у забезпеченні вітальних потреб у харчуванні та даху над головою, а й у релаксації та відновленні, провокує сучасні готельні й ресторани заклади, зокрема в нашій країні, об'єднувати свої сервіси у відповідні комплекси – готельно-ресторанні. З іншого боку, з'являються і відповідні наукові дослідження, кількість яких значно зростає з кожним роком. Тому актуальність статті зумовлена необхідністю систематизації наявних публікацій з метою подальшої концептуалізації нових понять та з'ясування проблемних лагун у їх дослідженнях.

Мета статті – вивити, проаналізувати та систематизувати наукові здобутки українських дослідників у сфері діяльності сучасних готельно-ресторанних комплексів з акцентуацією уваги на соціокультурній складовій їхнього сервісу.

Виклад основного матеріалу. Культурно-дозвіллева та рекреаційна діяльність готельно-ресторанних комплексів торкається низки проблем, серед яких ми насамперед виокремлюємо такі: особливості

архітектурного стилю і забудови; рекреаційне зонування і організація простору відпочинку; розташування забудови в екологічно привабливому місці; художньо-естетичне вирішення та якісне декоративне оздоблення інтер'єру; проведення різних культурно-дозвіллевих заходів тощо; спеціальну підготовку керівного і обслуговуючого персоналу. Відповідно, дослідження рекреаційно-дозвіллевої діяльності готельно-ресторанних комплексів торкається низки питань, які входять до кола досліджень економістів, педагогів, культурологів, архітекторів та ін.

Насамперед звернемо увагу на дисертаційні дослідження. Їх пошук дає змогу стверджувати, що найбільшу увагу готелям, ресторанам та відповідному сервісу приділяють економісти. Серед них виокремимо декілька робіт.

Основні параметри визначення рівня цінової гнучкості послуг ресторано-готельних комплексів, що дає змогу оцінювати привабливість місць відпочинку та оздоровлення, виявлено С. Сорока у дисертації «Розвиток підприємств харчування в системі туристичних та рекреаційно-оздоровчих комплексів» [20].

Безпосередньо тематику рекреації можна відшукати у роботі М. Ільєсової «Удосконалення механізму регулювання регіонального ринку готельних послуг (на прикладі Автономної Республіки Крим)» [9], в якій виявлено депресивні та переобтяжені туристами рекреаційні райони, а також залежність ефективності їх функціонування від зовнішнього та внутрішнього середовища.

Проблемам якості обслуговування та кадрового потенціалу готельних підприємств присвячено роботу Н. Бунтової «Кадрове забезпечення готельного господарства України: проблеми та шляхи їх вирішення» [1]. Дослідницею також запропоновано напрямки вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації готельного персоналу.

У дисертації «Маркетинг відносин в

управлінні підприємствами. готельного господарства» [12] К. Ладиченко розкрито взаємозв'язок принципів управління персоналом підприємств готельного господарства з ефективністю побудови партнерських відносин зі споживачами.

Ю. Опанашук у роботі «Формування системи послуг у готельному господарстві України» [15] досліджено теоретико-методичні та науково-прикладні засади формування системи готельних послуг, сутність, особливості, місце і роль готельного бізнесу в структурі індустрії гостинності.

На стадії планування важливу роль відіграє пошук насамперед комфортного та екологічного привабливого для відвідувачів місця розташування готельно-ресторанного комплексу, що повинно відповідати забезпеченню рекреаційним потребам. Тому до різних аспектів вивчення діяльності готельно-ресторанних комплексів звертаються архітектори та географи. Так, О. Карасьова у роботі «Архітектурно-планувальна організація малих готелів в умовах природних комплексів» [10] досліджує організацію малих готелів в умовах природних комплексів – національних природних та регіональних ландшафтних парків, біосферних заповідників. Дослідниця пропонує визначення терміна «екоготель», їхню класифікацію з урахуванням екологічних чинників, визначає основні доцільні принципи розташування – екологічності, естетичності, контактності, пропонує способи досягнення естетичної виразності, що базуються на увиразненні зв'язку з культурним і природним наповненням території.

Ю. Лисенька у дисертації «Методика формування і оцінки функціонально-планувальної організації готельних комплексів на ранніх стадіях проектування» [13] пропонує методику формування функціонально-просторової організації готельних комплексів та оцінює можливість і доцільність їх розміщення у містобудівних утвореннях на ранніх етапах проектування, доводить необхідність і адаптує законодавство України у сфері розвитку туризму та діяльності курортів до відповідних директив і стандартів ЄС.

У роботі «Територіальна організація готельного господарства України» [17] географ І. Поплавська пропонує методику суспільно-географічного дослідження готельного господарства, аналізує чинники

впливу на територіальну організацію готельного господарства.

Оскільки сервіс готельно-ресторанного комплексу, зокрема культурно-рекреаційна складова, залежать від відповідної підготовки керуючого і обслуговуючого персоналу, то важливими є питання їх професійної підготовки. Останній увага приділяється у працях українських вчених – педагогів.

Зокрема, у дисертації «Організаційно-методичні засади підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму» [5] Л. Грибова досліджує організаційно-методичні засади підвищення кваліфікації фахівців сфери готельного та ресторанного бізнесу за сучасних умов професійної діяльності, визначає чинники якості туристичних послуг в контексті професійної готовності до нових умов праці.

І. Герасимова у роботі «Формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів готельно-туристичної індустрії у професійній підготовці» [4] дає перелік головних комунікативних умінь менеджерів готельно-туристичної індустрії та здійснює педагогічну діагностику рівня їх сформованості.

Розробці компонентів та рівнів, формуванню професійних умінь майбутніх фахівців ресторанної справи у процесі фахової підготовки присвячена робота І. Гайового «Формування професійних умінь майбутнього фахівця ресторанної справи у процесі фахової підготовки» [3].

В. Полуда у дослідженні «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з готельного господарства у процесі фахової підготовки» [16] досліджує питання формування професійної компетентності майбутніх фахівців з готельного господарства у процесі фахової підготовки.

Зростає кількість дисертаційних робіт суто гуманітарного спрямування. Так, соціолог І. Мініч у дисертації «Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз» [14] аналізує соціокультурну суть туризму, основні соціально-економічні чинники розвитку готельного господарства як елемента його інфраструктури, синкретичний характер туризму як способу рекреації та розвитку особистості, основні методологічні підходи до розгляду туризму як соціального, соціокультурного явища тощо.

У межах мистецтвознавства найбільш ґрунтовними роботами, які звертаються до

соціокультурного аспекту діяльності готельно-ресторанних комплексів, є дисертації О. Даниленко та Р. Дьяченко.

Так, О. Даниленко у роботі «Художньо-естетичне середовище готельно-ресторанного комплексу в сучасній Україні» [6] визначає мистецтвознавчі аспекти художньо-естетичного середовища готельно-ресторанного комплексу (художньо-естетичне зонування, засоби художнього виразу, гармонійні відносини мистецтва і дійсності у межах середовища; художній образ, символіка як художній антураж просторового середовища й ін.); формулює особливості зовнішнього мистецького оформлення українського готельно-ресторанного комплексу; з'ясовує художньо-естетичні критерії привабливості сучасних українських готельно-ресторанних закладів тощо [6, 7].

Р. Дьяченко у дисертації «Формування дизайну інтер'єрів ресторанних закладів України ХХ – початку ХХІ століття» [8] досліджує інтер'єри ресторанів, починаючи від доби модерну до сучасного періоду. Важлива увага приділена дослідницею виявленню функціонально-технічним, архітектурно-просторовим і художнім характеристикам ресторанного інтер'єру як цілісного соціокультурного феномена. Найбільш істотним і важливим моментом дослідження є обґрунтування положення, «що ресторанний інтер'єр України кінця ХХ – початку ХХІ століття як складна комплексна система інтегрує в єдине ціле численні естетичні й конструктивно-технічні складові, що включають розширені функції дозвілля і розваг та забезпечення потреб різних прошарків населення» [8, 7].

Серед культурологічних дисертаційних робіт в сферу нашого дослідження проектується роботи О. Шибера «Рекреаційно-дозвіллеві практики в культурі сучасної України», І. Комарницького «Соціокультурні виміри гостинного сервісу», В. Русавської «Гостинність в українській побутовій культурі ХІХ ст.», В. Прими «Гостинність в європейському культурному просторі: історія, теорія і сучасні практики», Г. Вишневіч «Еволюція сфери гостинності міста Києва другої половини ХІХ – початку ХХ століття в контексті розвитку українського туризму», а також докторська дисертація С. Дичковського «Глобальні трансформації туристичних практик і технологій в контексті становлення цифрового суспільства (digital society)».

Так, О. Шибера досліджено структурну та

ціннісно-смыслову організацію рекреаційно-дозвіллевих практик, розкрито їх сутність й особливості реалізації в культурі сучасної України, розкрито соціокультурні детермінанти трансформації рекреаційно-дозвіллевих практик крізь призму модерного суспільства [20].

В. Русавська досліджує основні етапи розвитку, форми та види гостинності як соціокультурного явища, визначає її місце і роль в українській побутовій культурі ХІХ ст., а також специфічні особливості гостинності різних верств населення [19].

С. Дичковський у підрозділі 3.3 «Диверсифікація послуг гостинності в умовах постмодерністської фрагментації практик культурного туризму» аналізує «типові модуси і стратегії формування вражень, що практикують у сучасних готелях: театралізовані вистави для зустрічі гостей, організацію інтерактивних музеїв, дизайн гостьових будинків у тематичному стилі різних країн і міст, відкриття мережевих дизайнерських бутик-готелів, які відбивають автентичність місця та тісний взаємозв'язок з історичним, архітектурним і культурним середовищем району, де розташований готель, будівництво концептуальних готелів» і под. [7].

Висновки. Загалом такий стислий аналіз дисертаційних робіт, у яких дослідники торкаються питання готельно-ресторанного сервісу, зокрема з акцентуацією на соціокультурній складовій, спонукає зробити низку попередніх висновків: - по-перше, в українській науці практично відсутні ґрунтовні дослідження готельно-ресторанних комплексів; - по-друге, найбільше це питання проаналізовано в економічних працях; по-третє, соціокультурній складовій сервісу готельно-ресторанних комплексів роботи не присвячувалися, зокрема в культурології.

Найбільш вагомою у цьому відношенні є дисертація мистецтвознавця Р. Дьяченко «Формування дизайну інтер'єрів ресторанних закладів України ХХ – початку ХХІ століття» [8].

Отже, можна зробити висновок, що в українській науці спроби дослідження культурно-дозвіллевої і рекреаційно-релаксаційної складової сервісу готельно-ресторанних комплексів втілені лише в окремих публікаціях. Водночас у науці лише утверджується комплексне поняття «готельно-ресторанний» комплекс. Діяльність останніх, як осередків культури і дозвілля, залишається

на маргінесі сучасного дослідницького інтересу. Як важлива складова сучасного сервісу соціокультурна діяльність зазвичай зводиться до матеріально-технічних і галузево-виробничих моментів. Проте культурно-дозвіллевая і рекреаційна складова діяльності сучасних комплексів впливає на трансформацію традиційного підґрунтя всього життя суспільства, що свідчить про його орієнтацію на задоволення потреб і інтересів людини, що найбільшою мірою характеризує його відповідність вимогам часу, орієнтованим на гуманізацію всіх реалій життєдіяльності.

Література

1. Бунтова Н.В. Кадрове забезпечення готельного господарства України: проблеми та шляхи їх вирішення: автореф. дис... канд. екон. наук; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. Київ, 2008. 20 с.
2. Вишнеvsька Г. Г. Еволюція сфери гостинності міста Києва другої половини XIX – початку XX століття в контексті розвитку українського туризму : автореф. дис... канд. культур. Київ, 2008. 19 с.
3. Гайовий І. І. Формування професійних умінь майбутнього фахівця ресторанної справи у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2010. 20 с.
4. Герасимова І. В. Формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів готельно-туристичної індустрії у професійній підготовці: автореф. дис. ... канд. пед. наук; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси, 2010. 20 с.
5. Грибова Л.В. Організаційно-методичні засади підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму: автореф. дис. ... канд. пед. наук; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.Коцюбинського. Вінниця, 2010.20 с.
6. Даниленко О. В. Художньо-естетичне середовище готельно-ресторанного комплексу в сучасній Україні : дис... канд. мистецтвознав. Київ: КНУКіМ, 2017. 205 с.
7. Дичковський С. І. Глобальні трансформації туристичних практик і технологій в контексті становлення цифрового суспільства (digital society): дис... доктора культурології. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021. 575 с.
8. Дьяченко Р.В. Формування дизайну інтер'єрів ресторанних закладів України XX – початку XXI століття: дис... канд. мист. Київ: КНУКіМ, 2016. 233 с.
9. Ільсова М. К. Удосконалення механізму регулювання регіонального ринку готельних послуг (на прикладі Автономної Республіки Крим):

автореф. дис...канд. екон. наук. Ужгород: ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", 2009. 20 с.

10. Карасьова О. М. Архітектурно-планувальна організація малих готелів в умовах природних комплексів: автореф. дис... канд. архіт. Київ: Київ. нац. ун-т буд-ва та архіт., 2009. 20 с.
11. Комарніцький І. О. Соціокультурні виміри гостинного сервісу; дис... канд. культурології. Київ: Київ. нац. ун-т культури і мистецтв., 2012. 192 с.
12. Ладиченко К. І. готельного господарства: автореф. дис. ... канд. екон. наук; Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2010. 24 с.
13. Лисенька Ю. В. Методика формування і оцінки функціонально-планувальної організації готельних комплексів на ранніх стадіях проектування: автореф. дис... канд. архітект. Київ: Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт., 2007. 20 с.
14. Мініч І. М. Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз: автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 /НАН України. Ін-т соціології. Київ, 2002. 18 с.
15. Опанащук Ю. Я. Формування системи послуг у готельному господарстві України: автореф. дис. канд. екон. наук; Львів. комерц. акад. Львів, 2009. 21 с.
16. Полуда В. В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з готельного господарства у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.Коцюбинського. Вінниця, 2010. 20 с.
17. Поплавська І. В. Територіальна організація готельного господарства України: автореф. дис. ... канд. геогр. наук / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2011. 20 с.
18. Прима В. В. Гостинність в європейському культурному просторі: історія, теорія і сучасні практики автореф. дис. ... канд. культурології / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2017. 20с.
19. Русавська В. А. Гостинність в українській побутовій культурі XIX ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2007. 19 с.
20. Сорока С. В. Розвиток підприємств харчування в системі туристичних та рекреаційно-оздоровчих комплексів: автореф. дис... канд. екон. наук / Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. Донецьк, 2002. 18 с.
21. Шибєр О. О. Рекреаційно-дозвіллевi практики в культурі сучасної України: дис.. канд. культурології/ Київський національний університет культури і мистецтв. Київ, 2021. 215 с.

References

1. Buntova, N. V. (2008). Staffing of the hotel industry of Ukraine: problems and ways to solve them: author's ref. dis ... cand. econ. science; NAS of Ukraine. Council for the study. product. forces of Ukraine. Kyiv [in Ukrainian].

2. Vyshnevska, G. G. (2008). Evolution of the sphere of hospitality of the city of Kyiv in the second half of the XIX - early XX century in the context of the development of Ukrainian tourism: author's ref. dis ... cand. cultures. Kyiv [in Ukrainian].
3. Gaiovy, I. I. (2010). Formation of professional skills of the future specialist of restaurant business in the process of professional training: author's ref. dis. ... cand. ped. science; Vinnytsia. state ped. Univ. M. Kotsyubynsky. Vinnytsia [in Ukrainian].
4. Gerasimova, I. V. (2010). Formation of communicative skills of future managers of the hotel and tourism industry in professional training: author's ref. dis. ... cand. ped. science; Cherkasy. nat. Univ. B. Khmelnytsky. Cherkasy [in Ukrainian].
5. Gribova, L. V. (2010). Organizational and methodical bases of advanced training of specialists in the field of tourism: author's ref. dis. ... cand. ped. science; Vinnytsia. state ped. Univ. M. Kotsyubynsky. Vinnytsia [in Ukrainian].
6. Danylenko, O. V. (2017). Artistic and aesthetic environment of hotel and restaurant complex in modern Ukraine: dissertation. art critic. KNUKiM. Kyiv [in Ukrainian].
7. Dychkovsky, S. I. (2021). Global transformations of tourist practices and technologies in the context of formation of digital society (digital society): dissertation of doctor of culturology; National Academy of Management of Culture and Arts, Kyiv [in Ukrainian].
8. Dyachenko, R. V. (2016). In the dissertation "Formation of interior design of restaurant establishments of Ukraine of the XX - the beginning of the XXI century: dissertation. art; KNUKiM. Kyiv [in Ukrainian].
9. Ilyasova, M. K. (2009). Improving the mechanism of regulation of the regional market of hotel services (on the example of the Autonomous Republic of Crimea): author's ref. dis ... cand. econ. science; SHEI "Uzhgorod. National University". Uzhhorod [in Ukrainian].
10. Karasyova, O. M. (2009). Architectural and planning organization of small hotels in the conditions of natural complexes: author's ref. dis ... cand. architect; Kiev. nat. University of Construction and Architect. Kyiv [in Ukrainian].
11. Komarnitsky, I. O. (2012). Socio-cultural dimensions of hospitality service; Candidate of Dissertation culturology. Kiev. nat. University of Culture and Arts .. Kyiv [in Ukrainian].
12. Ladychenko, K. I. (2010). of hotel management: author's ref. dis. ... cand. econ. Science;; Kiev. nat. trade and economy un-t. Kyiv [in Ukrainian].
13. Lisenka, Yu.V. (2007). Methods of formation and evaluation of functional-planning organization of hotel complexes in the early stages of design: author's ref. dis ... cand. architect.; Kiev. nat. University of Construction and Architect. Kyiv [in Ukrainian].
14. Minich, I. M. Social factors and functions of tourism infrastructure: a sociological analysis: Abstract. dis ... cand. sociol. Sciences: 22.00.04 / I.M. Minich; NAS of Ukraine. Inst. Of Sociology. Kyiv [in Ukrainian].
15. Opanashchuk, Yu.Ya. (2009). Formation of the system of services in the hotel industry of Ukraine: author's ref. dis ... cand. econ. science; Ukoopspilka, Lviv. commerce. acad. D. [in Ukrainian].
16. Poluda, V. V. (2010). Formation of professional competence of future specialists in hotel management in the process of professional training: author's ref. dis ... cand. ped. science; Vinnytsia. state ped. Univ. M. Kotsyubynsky. Vinnytsia [in Ukrainian].
17. Poplavska, I. V. (2011). Territorial organization of the hotel industry of Ukraine: author's ref. dis. ... cand. geogr. science; Kiev. nat. Univ. T. Shevchenko. Kyiv [in Ukrainian].
18. Prima, V. V. (2017). Hospitality in the European cultural space: history, theory and modern practices author's ref. dis. ... cand. culturology; Kiev. nat. University of Culture and Arts, Kyiv [in Ukrainian].
19. Rusavskaya, V. A. (2007). Hospitality in the Ukrainian household culture of the XIX century: Author's abstract. dis ... cand. ist. science; Kiev. nat. University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].
20. Soroka, S. V. (2002). Development of food enterprises in the system of tourist and recreational and health complexes: author's ref. dis ... cand. econ. Science;; Donets. state University of Economics and Trade. M. Tugan-Baranovsky. Donetsk [in Ukrainian].
21. Shiber, O. O. (2021). Recreational and leisure practices in the culture of modern Ukraine: dis.. Cand. culturology; Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 17.03.2021
Отримано після доопрацювання 06.04.2021
Прийнято до друку 12.04.2021*